

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA MYSŁOWICE

z dnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta
Mysłowice na lata 2024-2026”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2023.40 z późn. zm.) w związku z art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.Dz.U.2022.1526 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz.U.2023.1426 z późn. zm.)

Rada Miasta Mysłowice

uchwała:

§ 1. Przyjąć „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026”, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Mysłowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Z up. PREZYDENTA MIASTA
II ZASTĘPCA PREZYDENTA
MIASTA MYSŁOWICE**

(-) Mateusz TARGOŚ

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miasta Mysłowice
z dnia 2023 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE MIASTA MYSŁOWICE NA LATA 2024-2026

Mysłowice, grudzień 2023 r.

Wstęp

Podstawową komórką społeczną uczącą pełnienia ról społecznych, jak również pierwszym środowiskiem wychowawczym, które ukazuje wzorce do naśladowania, jest rodzina. Człowiek powinien wzrastać w rodzinie, która zaspokaja jego potrzeby biologiczne, materialne, psychiczne, daje poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Nie wszystkie jednak rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze i w takich sytuacjach konieczne jest zabezpieczenie dziecka poza rodziną.

Ustawa dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w takich przypadkach przewiduje umieszczenie dziecka w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzinna piecza zastępcza, ze względu na najbardziej zbliżony charakter do rodziny naturalnej, jest najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej. Nawet jeśli rodzina zastępcza nie zastąpi dziecku w pełni utraconej rodziny biologicznej i nie uchroni go przed poczuciem krzywdy, to należy przypuszczać, że pozytywne skutki wychowawcze przeważą nad negatywnymi, a dziecko wychowujące się w rodzinie zastępczej będzie wzrastać w środowisku bardziej naturalnym i bliższym życiu rodzinnemu i społecznemu.

W przypadku, gdy dziecko na podstawie decyzji sądu jest całkowicie lub częściowo pozbawione opieki rodzicielskiej, zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapewnienie mu pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu. Do zadań powiatu zgodnie z art. 180 pkt 1 ww. ustawy należy także opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

W „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026” ujęte są informacje dotyczące organizacji pieczy zastępczej przygotowane w oparciu o diagnozę sytuacji środowiska lokalnego oraz pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Mysłowic. Opracowanie i realizacja Programu na trzy kolejne lata, ze względu na fakt, że realizacja jego celów jest procesem o charakterze wieloletnim, w znacznej części stanowi kontynuację kierunków rozwoju określonych w dotychczas obowiązującym dokumencie.

Program zawiera cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane głównie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach, będący organizatorem pieczy zastępczej na terenie Miasta Mysłowice. Program uwzględnia potrzeby środowiska lokalnego w obszarze pieczy zastępczej oraz zakłada podejmowanie działań zwiększających liczbę miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, kwalifikowanie oraz ustanawianie nowych rodzin zastępczych. Program wskazuje również na konieczność prowadzenia szkoleń dla rodzin zastępczych, promowania rodzicielstwa zastępczego, kontynuacji wsparcia specjalistycznego dla środowiska pieczy zastępczej

oraz podejmowania działań na rzecz integracji środowiska pieczy zastępczej i prawidłowego funkcjonowania usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Program składa się z VII rozdziałów, które przedstawiają szczegółową diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, analizę SWOT, realizatorów i adresatów programu oraz źródła jego finansowania. W opracowaniu przedstawiono również cele szczegółowe wraz z zadaniami i wskaźnikami realizacji zadań oraz formy monitorowania i ewaluacji.

Niniejszy program jest zgodny z Wojewódzkim programem wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie śląskim na lata 2021-2030 oraz ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030. Program jest zbieżny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mysłowicach na lata 2021-2030. Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej są zgodne z Strategią Rozwoju Usług Społecznych do roku 2030.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

II. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE MYSŁOWIC

1. Diagnoza środowiska lokalnego w obszarze zapotrzebowania na usługi pieczy zastępczej

W celu sporządzania „Powiatowego Programu Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026” niezbędna jest diagnoza środowiska w obszarze zapotrzebowania na usługi pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach bezpośrednio zajmuje się pracą z rodziną w środowisku lokalnym, zwłaszcza w środowiskach narażonych na utratę praw do bezpośredniej opieki nad swoimi dziećmi, poprzez konieczność ich zabezpieczenia w alternatywnym środowisku.

Rodziny dysfunkcyjne opiekuńczo-wychowawczo na wniosek sądu lub pracownika socjalnego obejmowane są wsparciem asystenta rodziny. W 2021 r. z asystentem współpracowały 73 rodziny mające pod opieką 204 dzieci. W roku 2022 problemy z pełnieniem swoich funkcji rodzicielskich miało 71 rodzin z 187 dziećmi. W pierwszej połowie 2023 roku asystenci udzielali wsparcia w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych 53 rodzinom wychowującym 122 dzieci. W okresie od stycznia 2021 r. do czerwca 2023 r. na wniosek sądu objęto wsparciem asystenta 63 rodziny.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

	Rok		
	2021	2022	I połowa 2023
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	73	71	53
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	204	187	122
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na wniosek sądu	18	25	20

Głównych przyczyn w trudnościach w funkcjonowaniu rodzin upatruje się w zaniedbywaniu podstawowych obowiązków rodzicielskich, uzależnieniach rodziców czy też zachowaniach przemocowych. Z danych Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy MOPS w Mysłowicach wynika, że corocznie około 20 procedur „Niebieskiej Karty” jest wszczętych w związku z podejrzeniem przemocy w rodzinie wobec dziecka.

Tabela 2. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w związku z podejrzeniem stosowania przemocy wobec dziecka.

Rok	Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”
2021	20
2022	23
I połowa 2023	19

W 2022 roku ze względu na brak gotowości rodzin do współpracy z asystentem, brak efektów tej współpracy oraz bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia postanowieniem sądu do pieczy zastępczej trafiło 26 dzieci.

Tabela 3. Liczba dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny umieszczonych w pieczy zastępczej.

Rok	Liczba dzieci
2021	13
2022	26
I połowa 2023	1

Przedstawiona powyżej analiza danych i liczba dzieci ze środowisk dysfunkcyjnych zabezpieczanych w pieczy zastępczej ukazuje konieczność rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, w celu zapewnienia dzieciom najbardziej przybliżonego do naturalnego środowiska wychowawczego.

2. Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, dziecko może być umieszczone w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Do rodzinnej formy pieczy zastępczej należą:

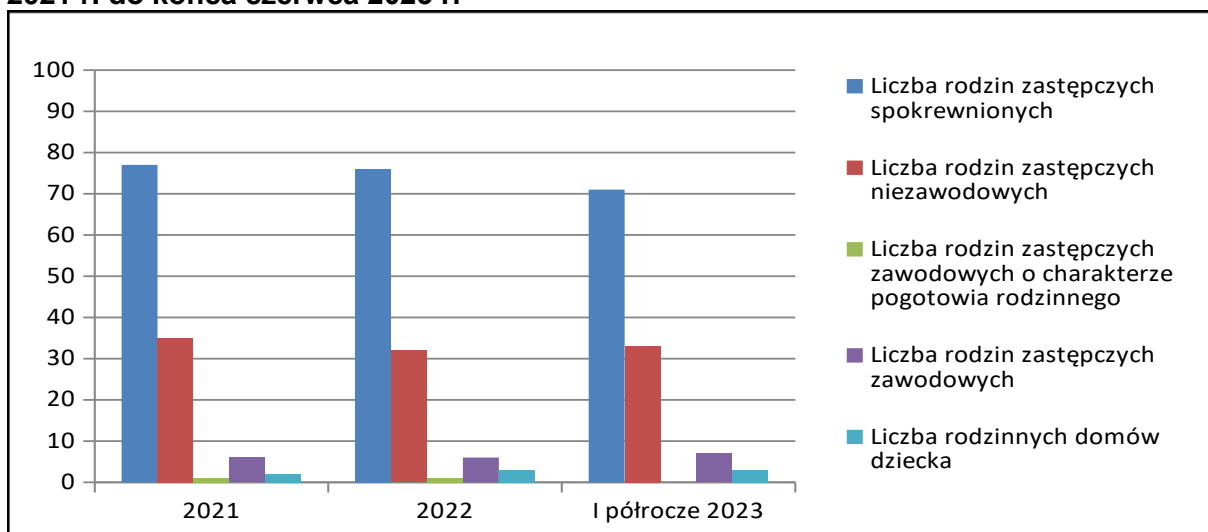
- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa i zawodowa, w tym również zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka.

W okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r. na terenie Mysłowic zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci byli dziadkowie bądź rodzeństwo. Liczba rodzin spokrewnionych utrzymywała się na podobnym poziomie, jednak widoczna jest niewielka tendencja spadkowa. W 2021 r. liczba rodzin spokrewnionych wynosiła 77, w 2022 r. funkcjonowało 76 rodzin, natomiast w pierwszej połowie 2023 r. liczba tych rodzin zmniejszyła się do 71.

Na podobnym poziomie przez ostatnie 3 lata utrzymywała się liczba rodzin niezawodowych, czyli rodzin nie będących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka umieszczonego w pieczy. W Mysłowicach funkcjonowało między 33, a 35 rodzin zastępczych niezawodowych.

Na terenie Mysłowic w 2021 r. na podstawie zawartych umów funkcjonowało 7 rodzin zastępczych zawodowych, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 2 rodzinne domy dziecka. W 2022 r. rodzina zastępcza zawodowa zrezygnowała z pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego. W tym samym roku 1 rodzina niezawodowa przekształciła się w rodzinę zawodową i 1 rodzina zawodowa w rodzinny dom dziecka. Na początku 2023 r., w związku z wygaśnięciem umowy o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej, 1 rodzina przekształciła się w rodzinę zastępczą niezawodową. W czerwcu 2023 r. na terenie Mysłowic funkcjonowało 6 rodzin zastępczych zawodowych i 3 rodzinne domy dziecka.

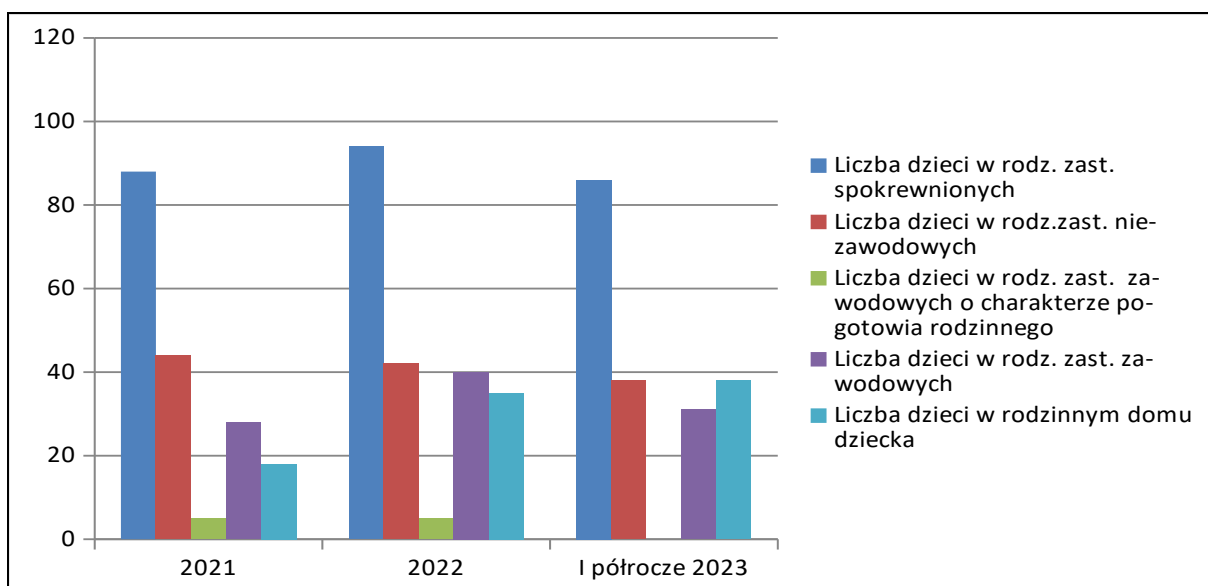
Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych na terenie Mysłowic w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

W 2021 r. w rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywało 88 dzieci, w kolejnym roku liczba dzieci zwiększyła się do 94. W pierwszym półroczu 2023 r. zmniejszyła się do 86. W przeciągu ostatnich lat zauważalny jest spadek liczby dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych. W roku 2021 liczba ta wynosiła 44, w 2022 r. funkcjonowały 42 rodziny zastępcze niezawodowe, natomiast w pierwszej połowie 2023 r. liczba tych rodzin spadła do 38.

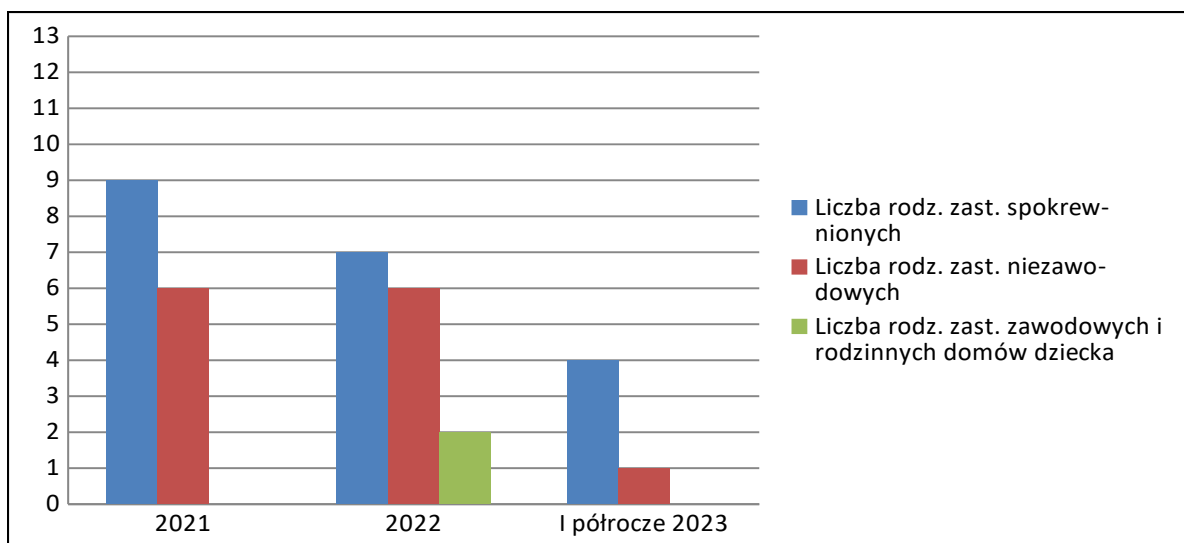
Widocznie wzrosła liczba przebywających dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka. W 2021 r. w tych formach rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 46 dzieci. W 2022 r. liczba ta wzrosła do 75, by w I połowie 2023 r. spaść do 69.

Wykres 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

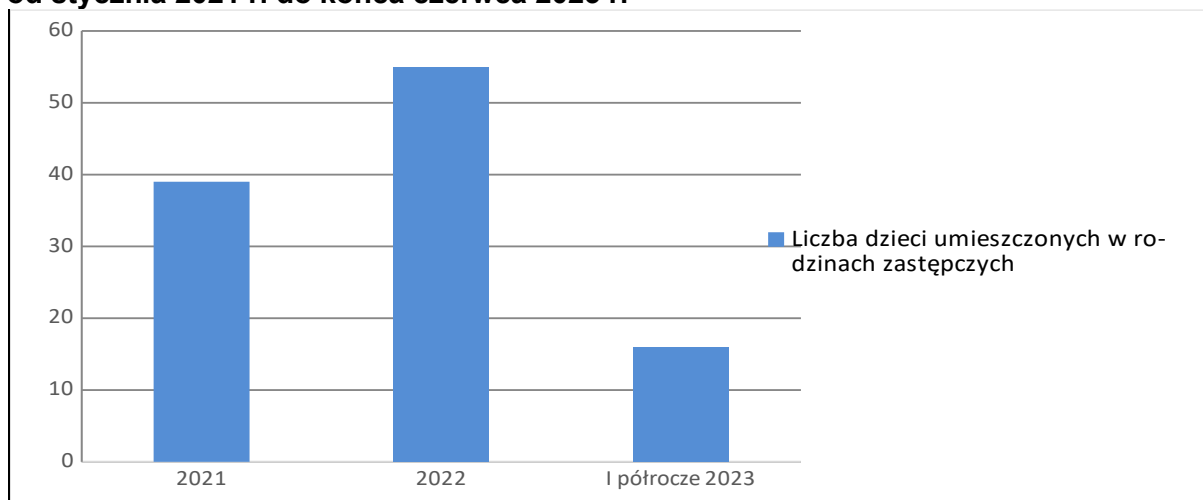
W 2021 r. postanowieniem sądu utworzono 15 rodzin zastępczych (w tym 9 rodzin spokrewnionych i 6 rodzin niezawodowych). W roku 2022 w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba powstałych rodzin zastępczych spokrewnionych do 4, natomiast liczba rodzin niezawodowych pozostała na tym samym poziomie. W I połowie 2023 r. nadal widoczna jest tendencja spadkowa – postanowieniem Sądu utworzonych zostało 5 rodzin (w tym tylko 1 niezawodowa). W 2022 roku powstała jedna rodzina zastępcza zawodowa oraz utworzył się rodzinny dom dziecka.

Wykres 3. Liczba rodzin utworzonych w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

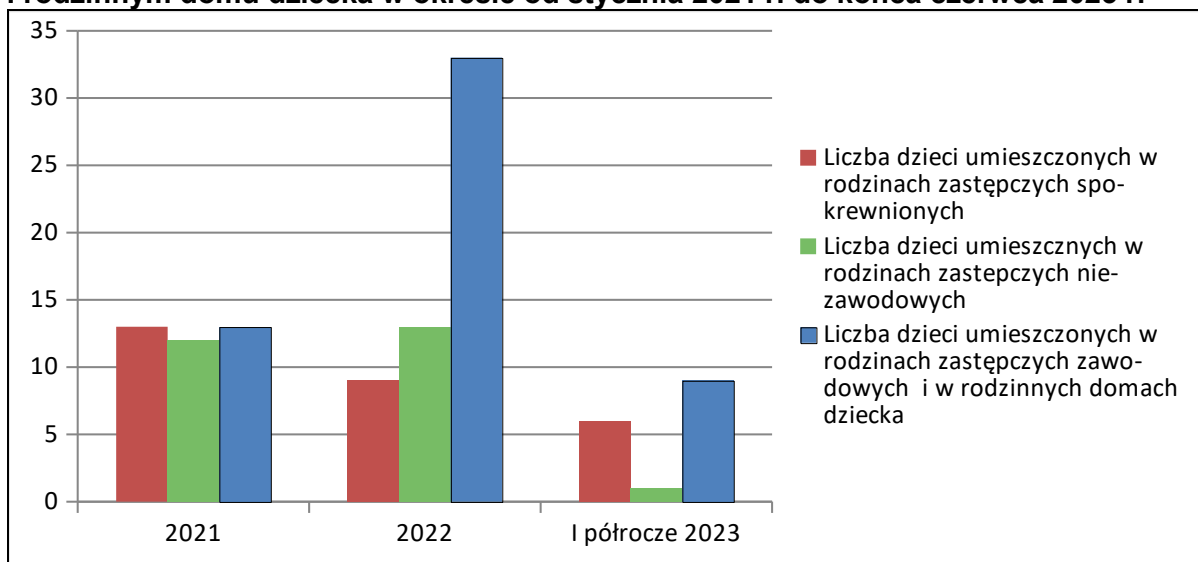
W rodzinach zastępczych i w rodzinnych domach dziecka w 2021 roku łącznie umieszczono 39 dzieci. W roku 2022 liczba umieszczonych na terenie Mysłowic w rodzinnej pieczy zastępczej dzieci znacznie wzrosła - w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka na podstawie postanowień sądu zabezpieczonych zostało 55 dzieci. W pierwszej połowie 2023 roku umieszczono 16 dzieci.

Wykres 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Widoczny jest znaczny wzrost liczby zabezpieczeń dzieci w rodzinach zawodowych i rodzinnych domach dziecka oraz spadek umieszczeń dzieci w rodzinach spokrewnionych i niezawodowych. W roku 2022 w zawodowych formach pieczy zabezpieczono 33 dzieci, to o 20 dzieci więcej niż w roku poprzednim.

Wykres 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnym domu dziecka w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem m.in. w związku z wypoczynkiem, pobytem w szpitalu czy nieprzewidzianymi zdarzeniami losowymi.

W 2021 i 2022 roku w związku z czasowym niesprawowaniem opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą zawodową z powodu wypoczynku w rodzinach pomocowych umieszczono 19 dzieci. Już w I półroczu 2023 r. w rodzinach pomocowych czasowo przebywało 16 dzieci. Na podobnym poziomie w latach 2021 i 2022 utrzymywała się liczba zawartych z rodzinami umów dotyczących pełnienia funkcji rodziny pomocowej. Do końca czerwca 2023 r. zawartych było z rodzinami pomocowymi 10 umów.

Tabela 4. Liczba dzieci przebywających w rodzinach pomocowych od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

	Rok		
	2021	2022	I półrocze 2023
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach pomocowych	19	19	16
Liczba umów podpisanych z rodzinami pomocowymi	12	11	10

W okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r. z rodzinnej pieczy zastępczej do rodzin naturalnych powróciło 27 dzieci, natomiast do rodzin adopcyjnych trafiło 11 dzieci.

Tabela 5. Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

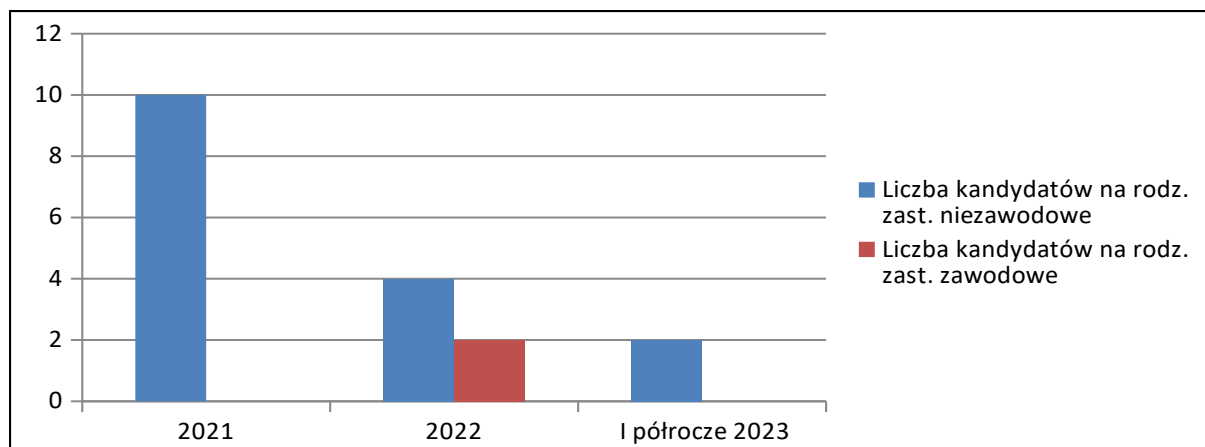
Dzieci opuszczające i powracające do:	Rok		
	2021	2022	I połowa 2023
Rodziny naturalnej	8	14	5
Placówki	4	6	2
Rodziny zastępczej	4	1	0
Rodziny adopcyjnej	3	7	1

Tabela 6. Liczba dzieci opuszczających poszczególne typy rodzin w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Liczba dzieci opuszczających poszczególne typy rodzin	Rok		
	2021	2022	I połowa 2023
Rodziny zastępcze spokrewnione	8	10	1
Rodziny zastępcze niezawodowe	6	4	0
Rodziny zawodowe	4	13	2
Rodzinny dom dziecka	2	3	8

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje szerokie działania w celu utworzenia nowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, do których należą m.in. działania informacyjne oraz działania mające na celu podnoszenie jakości funkcjonowania rodzin zastępczych. Konieczne jest pozyskanie kandydatów zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydaci muszą uzyskać pozytywną wstępną kwalifikację, a następnie odbyć szkolenie, którego ukończenie pozwala na uzyskanie zaświadczenia kwalifikacyjnego do pełnienia funkcji rodziny zastępczej czy rodzinnego domu dziecka. W 2021 r. szkolenie ukończyło 10 kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową. W 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r. przeszkolonych zostało 6 kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową. W okresie od stycznia 2021 do czerwca 2023 szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową ukończyło 2 kandydatów.

Wykres 6. Liczba kandydatów przeszkolonych na rodzinę zastępczą w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Z analizy danych wynika, że w okresie od stycznia 2021 roku do czerwca 2023 roku największą liczbę rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione i w tych rodzinach przebywała największa liczba dzieci. Natomiast najwięcej dzieci zabezpieczanych w tych latach było w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka. W związku z powyższym szczególnie istotne jest pozyskanie nowych kandydatów do pełnienia tych form pieczy. Obserwuje się również konieczność tworzenia rodzin pomocowych, które przejmują czasową opiekę nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej (najczęściej w związku z wypoczynkiem rodziny zastępczej lub pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka).

Pomimo kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze i działań mających na celu systematyczny wzrost jakości funkcjonowania rodzin zastępczych, obserwuje się spadek zainteresowania rodzinną pieczą zastępczą, z wnioskiem o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji zgłasza się coraz mniej kandydatów.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza

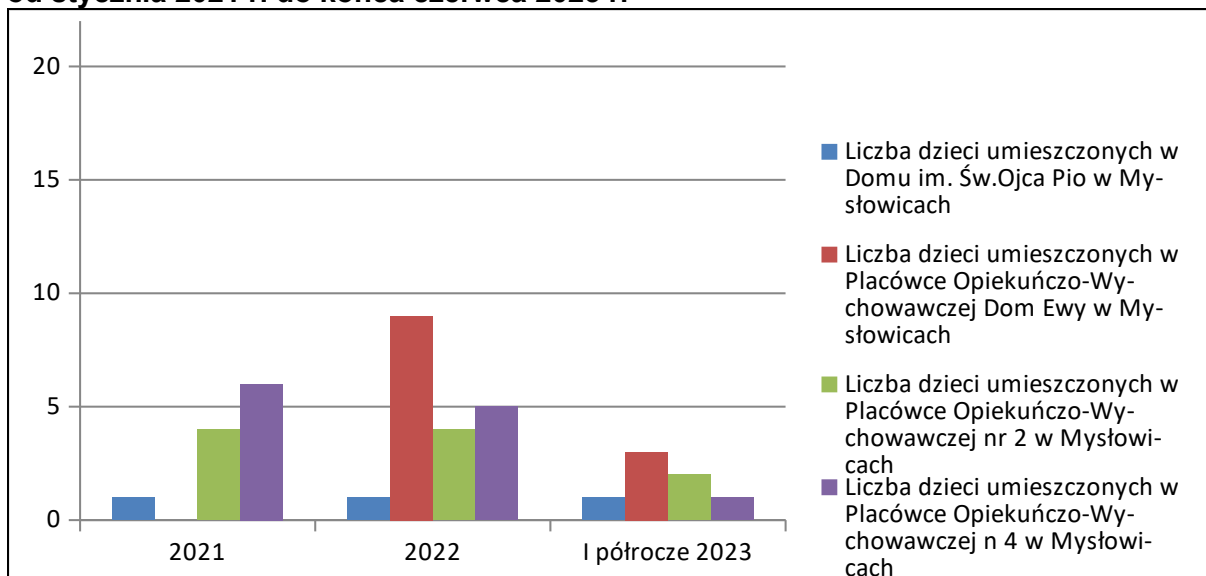
Po wyczerpaniu możliwości udzielenia dziecku pomocy w rodzinie naturalnej lub możliwości umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej, dziecko może zostać skierowane na pobyt całodobowy do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych;
- interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Na terenie Mysłowic do czerwca 2021 funkcjonowały 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, tj. Dom Dziecka im. Św. Ojca Pio w Mysłowicach oraz dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze prowadzone przez Centrum Opiekuńczo-

Wychowawcze „Nadzieja”. Dom Dziecka im. Św. Ojca Pio od 1 sierpnia 2021 r. przekształcił się w 2 placówki: Dom im. Św. Ojca Pio w Mysłowicach oraz Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Dom Ewy w Mysłowicach. Na podstawie postanowień sądu w w/w placówkach umieszczono w 2021 roku 11 dzieci, natomiast w 2022 r. 19 dzieci. Od stycznia 2023 r. do końca czerwca 2023 r. do w/w placówek skierowano 7 dzieci.

Wykres 7. Napływ dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Z analizy posiadanych danych wynika, że liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2023 maleje, z uwagi na brak miejsc w placówkach oraz na fakt, iż w placówkach mogą być umieszczane tylko dzieci powyżej 10 roku życia. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, ukierunkowanej na zabezpieczenie potrzeb młodszych dzieci, tj. do 10 roku życia.

4. Osoby usamodzielniane

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za osobę usamodzielnianą uznaje się osobę opuszczającą, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

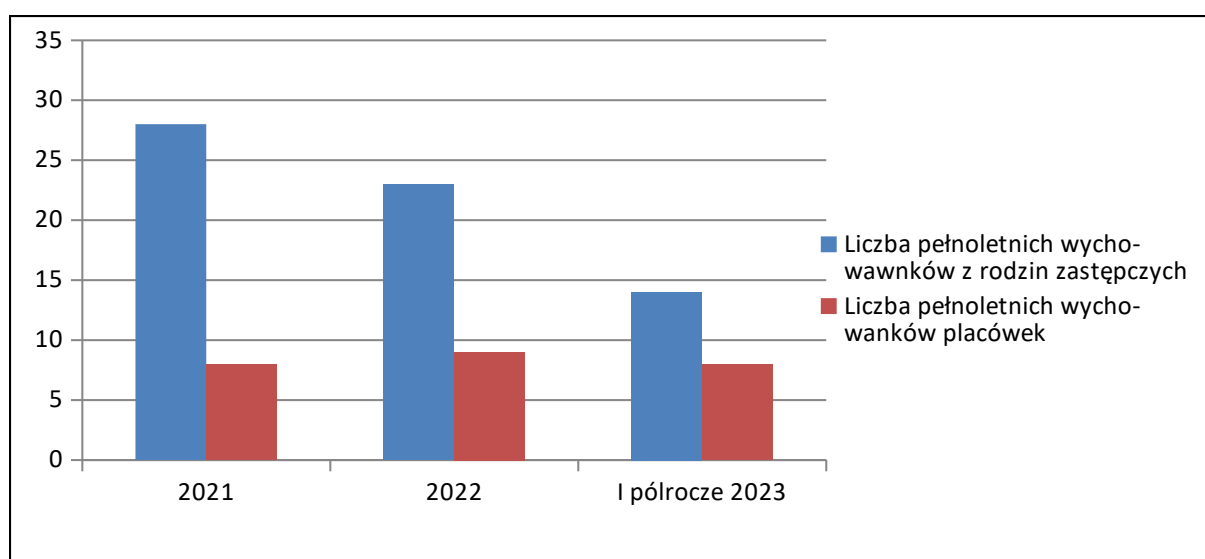
Osoby usamodzielniane mogą skorzystać z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Ponadto osobom usamodzielnianym udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

Osoby usamodzielniane obejmowane są pracą socjalną, mogą również skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.

W 2021 r. ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mysłowicach skorzystało 36 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Spośród ogólnej liczby wychowanków 28 wychowanków opuściło rodziny zastępcze, natomiast 8 osób opuściło placówki.

W następnym roku ze wsparcia MOPS skorzystało 32 osoby, z czego 23 wychowanków opuściło rodziny zastępcze, a 9 przebywało przed osiągnięciem 18 roku życia w placówkach. W I półroczu 2023 r. pomocą objęto 14 wychowanków z rodzin zastępczych i 8 z placówek – opiekuńczo-wychowawczych.

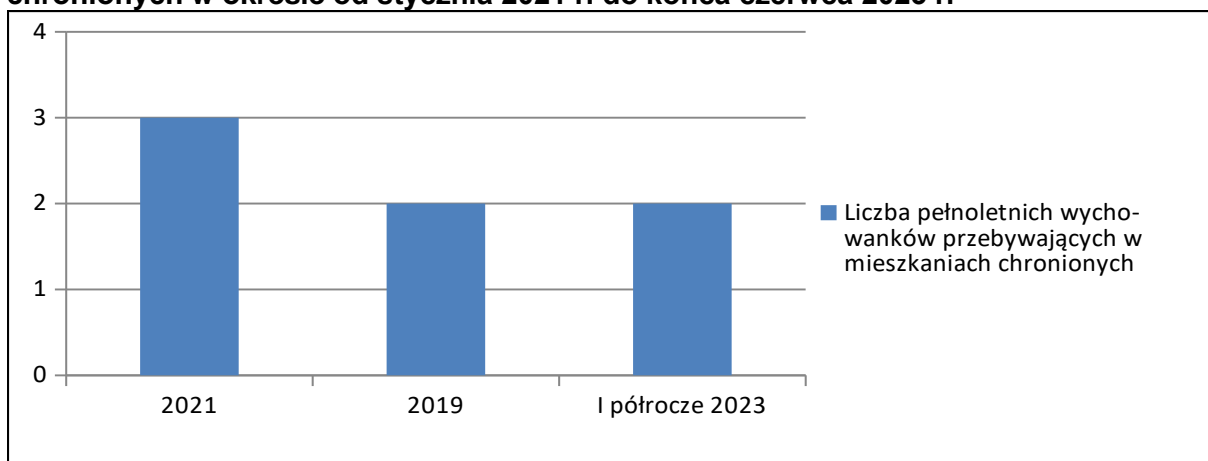
Wykres 8. Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z pomocy MOPS w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Osoby usamodzielniane, będące w trudnej sytuacji mieszkaniowej lub skomplikowanej sytuacji rodzinnej, mają możliwość skorzystania z pobytu w mieszkaniach chronionych treningowych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach. Na terenie naszego powiatu istnieją 2 takie mieszkania, w których może przebywać jednocześnie 9 osób. Mieszkania zapewniają młodym osobom odpowiednie warunki do nauki i wypoczynku do czasu uzyskania własnego lokalu. Usamodzielniani wychowankowie w miejscu zamieszkania mogą skorzystać ze wsparcia pracownika socjalnego i pedagoga. Mieszkańcy mogą również skorzystać z pomocy przy załatwianiu spraw urzędowych oraz wziąć udział w treningach prowadzenia gospodarstw domowego czy budżetu.

W roku 2021 i 2022 z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu treningowym skorzystało 5 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. W pierwszej połowie 2023 r. w mieszkaniach przebywało 2 usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Wykres 9. Liczba pełnoletnich wychowanków przebywających w mieszkaniach chronionych w okresie od stycznia 2021 r. do końca czerwca 2023 r.

Wychowankowie borykają się z różnymi problemami utrudniającymi zakończenie procesu usamodzielnienia. Trudność stanowi załatwianie formalności i spraw urzędowych związanych z uzyskaniem własnego mieszkania, alimentów oraz przysługujących im świadczeń, a tym samym zapewnienie sobie godnych warunków do życia. Ponadto osoby usamodzielniane często mają problem z uzyskaniem stabilnego zatrudnienia, które zapewniłoby stałe źródło dochodów. Sytuacja ta wynika m.in. z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji zawodowych oraz często z zaniżonej samooceny.

Mając na uwadze powyższe trudności należy zapewnić wychowankom optymalne wsparcie ukierunkowane na uzyskanie pełnej samodzielności (pozyskanie własnego mieszkania, kontynuowanie edukacji lub ukończenie szkoły, podjęcie zatrudnienia, rozwijanie zainteresowań).

5. Analiza SWOT obszaru wsparcia i pieczy zastępczej

Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej daje możliwość skutecznej realizacji celów. Ważnym aspektem jest też rozpoznanie zasobów infrastruktury społecznej, gdyż działania na rzecz pieczy zastępczej podejmowane są w oparciu o osoby czy instytucje wspomagające system. Metodą, która podkreśla zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej, działalności jednostek pomagających rodzinie, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania jest analiza SWOT. Ta technika analityczna polega na wyodrębnieniu z posiadanych informacji w danym obszarze czterech grup:

- mocnych stron, tj. to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;
- słabych stron, tj. to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;
- szans, tj. to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;
- zagrożeń, tj. to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 7. Analiza SWOT obszaru pieczy zastępczej funkcjonującego w Mysłowicach.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wykwalifikowana i doświadczona kadra w instytucjach pomocy społecznej i pieczy zastępczej placówkach opiekuńczo-wychowawczych, • udział kadr instytucji pomocy społecznej i pieczy zastępczej w szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne, • współpraca z instytucjami samorządu, • współpraca z sądem, • zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, • organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, • wsparcie pedagogiczne, psychologiczne i prawne mieszkańców, • prowadzenie terapii Integracji Sensorycznej i rehabilitacji dla dzieci, • prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, • kwalifikowanie i kierowanie na szkolenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, • wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, • prowadzenie 2 mieszkań treningowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, • funkcjonowanie 6 rodzin zastępczych i 3 rodzinnych domów dziecka, • funkcjonowanie 4 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, • promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, • społeczna akceptacja działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy, zastępczej, • wolontariat na rzecz rodzin zastępczych, • pozyskiwanie środków finansowych, w tym środków unijnych, na rzecz wsparcia rodziny i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, • zbyt mała liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w stosunku do potrzeb, • brak rodziny zawodowej specjalistycznej, • zbyt mała liczba rodzin pomocowych, • długotrwały okres oczekiwania na szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • brak możliwości przeszkolenia kandydatów w tutejszym mieście, • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców biologicznych, • wymagania prawne względem standaryzacji placówek opiekuńczo-wychowawczych • braki kadrowe w instytucjach pomocy społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, • zbyt długi okres oczekiwania na uregulowanie sytuacji prawnej dzieci w pieczy zastępczej, • zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dziecięcej.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • działania promujące rodzicielstwo zastępcze, • regularne pozyskiwanie środków finansowych, w tym środków unijnych, na rzecz wsparcia rodziny i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, • systematyczne szkolenie kadry instytucji pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych, • pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • praca z rodzinami biologicznymi podejmowana we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt małe zainteresowanie potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze, zwłaszcza zawodowe i rodzinne domy dziecka, • wypalenie zawodowe rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, • wypalenie zawodowe pracowników instytucji pomocowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, • wzrost kosztów utrzymania rodzin zastępczych, • problemy wychowawcze w pieczy zastępczej, • brak współpracy ze strony rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, • narastanie postaw rodzicielskich obrazujących bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci. • powrót wychowanków pieczy zastępczej do dysfunkcyjnego środowiska

III. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizator Programu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach

Instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do Programu:

1. Urząd Miasta Mysłowice.
2. Instytucje systemu pomocy społecznej.
3. Lokalne instytucje publiczne.
4. Placówki oświatowe.
5. Organizacje pozarządowe.
6. Kościoły i związki wyznaniowe.
7. Sądy rodzinne.
8. Media.

IV. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka.

2. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.
3. Kandydaci na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka
4. Rodziny pomocowe
5. Usamodzielniani wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
6. Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
7. Placówki opiekuńczo-wychowawcze.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

1. Środki własne Miasta Mysłowice.
2. Dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Środki finansowe pozyskane z samorządu województwa.
4. Środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych.

Szacunkowy koszt realizacji "Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026" wynosi 19 008 602,19 zł.

Poszczególne zadania, podejmowane w celu realizacji Programu, będą finansowane w ramach budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mysłowicach. Ośrodek będzie również wnioskował na ten cel o środki zewnętrzne, w tym unijne.

Na realizację powierzonych zadań, związanych z rozwojem i wsparciem rodzinnych form pieczy zastępczej, wspieraniem i integracją istniejących rodzin zastępczych, rozwojem sieci zawodowych rodzin zastępczych, pracą na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz pomocą i wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej MOPS uwzględnił środki w planie finansowym na 2024 r. Ogólny koszt realizacji Programu wyniesie 6 336 200,73 zł. Ośrodek będzie również wnioskował na ten cel o środki unijne.

W kolejnych latach przewiduje się, że realizacja poszczególnych zadań będzie finansowana z budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mysłowicach do wysokości środków, przewidzianych na ten cel w danym roku budżetowym.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Rozwój zintegrowanego systemu pieczy zastępczej na terenie miasta Mysłowice.

Cel szczegółowy 1:

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Prowadzenie naboru kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe.

2. Prowadzenie akcji informacyjnej dla osób zainteresowanych problematyką rodzicielstwa zastępczego.
3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
4. Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.
5. Włączenie do współpracy lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych w działania promocyjne na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

Wskaźniki realizacji:

- liczba rozproszonych druków reklamowych,
- liczba artykułów prasowych promujących rodzicielstwo zastępcze,
- liczba zorganizowanych wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze,
- liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, którzy uzyskali wstępną kwalifikację,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych,
- liczba instytucji włączonych w promowanie rodzicielstwa zastępczego.

Realizatorzy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach,
- Urząd Miasta Mysłowice,
- lokalne instytucje publiczne,
- sąd rodzinny,
- organizacje pozarządowe,
- placówki oświatowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- media.

Cel szczegółowy 2:

Wspieranie i integracja istniejących rodzin zastępczych

Zadania:

1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
2. Zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej.
3. Objęcie rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej
4. Organizowanie dla dzieci z rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.
5. Organizowanie grup wsparcia.

6. Organizowanie spotkań integracyjnych dla rodzin zastępczych.

7. Zapewnienie świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych.

Wskaźniki realizacji:

- liczba przeprowadzonych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych,
- liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym,
- liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa,
- liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- liczba dzieci korzystających z pomocy wolontariuszy,
- liczba spotkań grup wsparcia,
- liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych dla rodzin zastępczych,
- wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych.

Realizatorzy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach,
- Urząd Miasta Mysłowice,
- organizacje pozarządowe,
- placówki edukacyjne,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Cel szczegółowy 3:

Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych

Zadania:

1. Kwalifikowanie i zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej lat 10, które nie powinny być umieszczane w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.
2. Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Wskaźniki realizacji:

- liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych na rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinny dom dziecka,
- liczba zawartych umów na prowadzenie rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnego domu dziecka,
- liczba rodzin niezawodowych przekształconych w rodziny zastępcze zawodowe,
- średni koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka, w tym koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

- wydatki na świadczenia, udzielone zawodowym rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka.

Z kandydatami spełniającymi warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, a ich wnioski, starosta może zawierać umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej. Umowy te zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.

Realizatorzy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach,

Limit rodzin zawodowych na lata 2024-2026

Lp.	Rok	Liczba rodzin
1	2024	10
2	2025	11
3	2026	12

Cel szczegółowy 4:

Praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

Zadania:

1. Współpraca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym.
2. Organizowanie spotkań dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi.
3. Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźniki do realizacji:

- liczba sporządzonych planów pomocy dziecku we współpracy z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym,
- liczba posiedzeń do spraw oceny sytuacji dziecka z udziałem asystenta rodziny lub pracownika socjalnego,
- liczba spotkań dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi,
- liczba dzieci biorących udział w spotkaniach z rodzicami biologicznymi.

Realizator:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach.

Cel szczegółowy 5:

Pomoc i wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w osiągnięciu samodzielności życiowej.

Zadania

1. Udzielenie wychowankom niezbędnych informacji na temat procesu usamodzielnienia.
2. Prowadzenie grupy wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków.
3. Udzielanie wychowankom bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych
4. Umożliwienie wychowankom pobytu w mieszkaniach treningowych.
5. Zapewnienie pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie.

Wskaźniki:

- liczba spotkań informacyjnych dla wychowanków pieczy zastępczej,
- liczba przekazanych broszur,
- liczba spotkań grupy wsparcia,
- liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających z bezpłatnych porad,
- liczba wychowanków zamieszkujących w mieszkaniach treningowych,
- liczba osób korzystających z pomocy na kontynuowanie nauki usamodzielnienie i zagospodarowanie,
- wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizatorzy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach,
- organizacje pozarządowe.

VIII. MONITOROWANIE PROGRAMU

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mysłowicach będzie prowadził monitoring „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024 - 2026” na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz danych liczbowych wymienionych jako wskaźniki realizacji programu. Sprawozdanie z corocznych efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie przedstawiał Radzie Miasta. Dokument ten będzie stanowił integralną część corocznego sprawozdania z działalności Ośrodka.

Załącznik nr 1 do „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026”

Zakładane źródła finansowania w roku 2024 oszacowano na podstawie planowanych wydatków miasta Mysłowice w oparciu o projekt budżetu oraz planowanych środków unijnych.

Pochodzenie i przeznaczenie środków	Planowana kwota (w zł)
Środki własne Miasta	6 336 200,73

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt uchwały w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Mysłowice na lata 2024-2026” został opracowany w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Celem programu jest rozwój, wsparcie i integracja rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Mysłowice, zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki stabilnego środowiska wychowawczego oraz pomoc osobom usamodzielniającym się.

II ZASTĘPCA PREZYDENTA

MIASTA MYŚŁOWICE

(-) Mateusz TARGOŚ